

Pētījums par Latvijas Valsts Lauku tīkla pasākumiem

Study of the Latvian Rural Network's activities

Lai nodrošinātu sekmīgu Valsts lauku tīkla (turpmāk tekstā – VLT) darbību 2011. gadā, ir uzsākts darbs pie Rīcības plāna 2011. gadam izstrādes. VLT no 2010. gada 15. oktobra līdz 11. novembrim veica lauku organizāciju un iedzīvotāju aptauju par VLT un Zivsaimniecības Sadarbības tīkla (ZST) esošajiem un 2011. gadā plānotajiem pasākumiem.

Pētījuma datu iegūšanai tika izmantotas trīs anketas – atvērto jautājumu anketa fiziskām personām (1. anketa) un organizācijām (2. anketa) un slēgto jautājumu anketa fiziskām personām (3. anketa).

Kā anketu izplatīšanas kanāli tika izmantots elektroniskais pasts (VLT Sekretariāts nosūtīja anketu nacionālajām lauku organizācijām), VLT reģionālie un novadu lauku attīstības speciālisti, kuru uzdevums bija izplatīt anketas reģionālās un vietējas nozīmes organizācijām un privātpersonām, un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) reģionālās nodaļas, kuras izplatīja anketas privātpersonām. Darba gaitā tika secināts, ka izvēlētie tiešās komunikācijas kanāli nav pietiekoši efektīvi un VLT Sekretariāts nosūtīja aptaujas anketas elektroniski visām Latvijas vietējās rīcības grupām (VRG).

Galvenie pētījuma organizatoriskie secinājumi un ieteikumi:

Key organizational study's conclusions and recommendations:

1. Visas aptaujas anketas veidot elektroniski aizpildāmas.
2. VLT veido viena līmeņa komunikāciju ar nacionālajām lauku organizācijām un VRG.
3. Rēķināties, ka aizpildītās anketas tiks iesniegtas vēl vismaz nedēļu pēc noteiktā termiņa.
4. Daudzas nacionāla līmeņa organizācijas bija patīkami pārsteigtas par iespēju pirmo reizi izteikt savu viedokli par nepieciešamajiem pasākumiem.
5. Aptaujas anketa bijusi par garu un respondentiem pietrūkusi uzmanība, lai kvalitatīvi novērtētu visus pasākumu priekšlikumus.

Pētījuma rezultāti

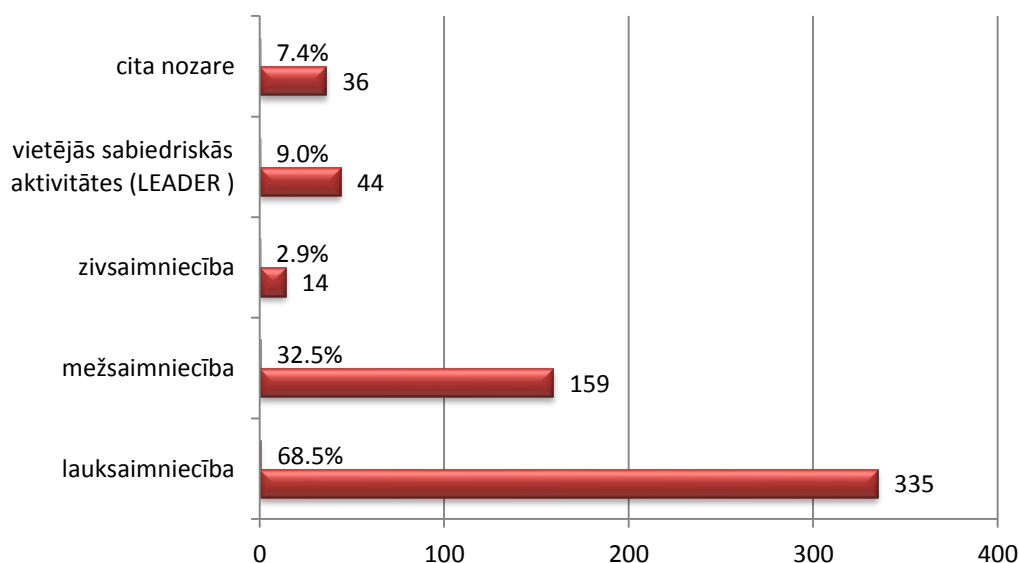
Study results

Latvijas lauku iedzīvotāji tika aicināti paust savu viedokli par Latvijas Valsts Lauku tīkla īstenotajām aktivitātēm. Aptaujā piedalījās 489 respondenti.

Visvairāk respondentu pārstāv lauksaimniecības nozari, kas veido 68,5% jeb 335 no kopējā aptaujāto skaita (skatīt 3.1. attēlu). Savu viedokli par VLT 2011. gada pasākumiem ir izteikuši 159 mežsaimniecības nozares pārstāvji, t.i., 32,5% no kopējā aptaujāto skaita. Vietējo sabiedrisko organizāciju (LEADER) viedoklis tiek pausts no 44 pārstāvjiem un tikai 14 jeb 2,9% respondenti pārstāv zivsaimniecības nozari. Daudz respondenti pārstāv vairākas nozares vienlaicīgi.

3.1. attēls. Respondentu pārstāvētās nozares

Respondents represented in the industry

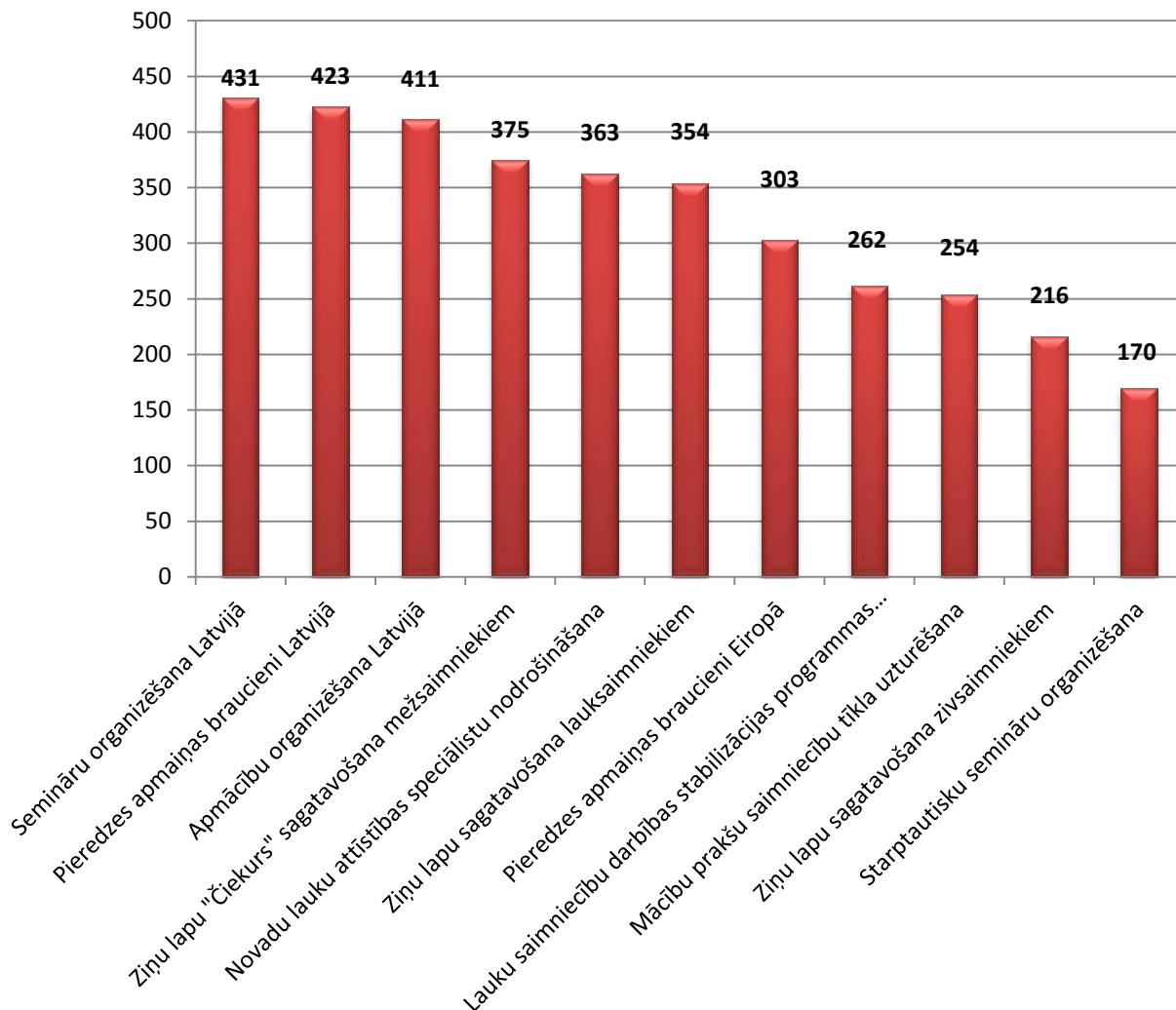
Daļa aptaujāto – 36 respondenti jeb 7,4% no kopējā aptaujāto skaita, pārstāv citas darbības jomas: biškopību, pašvaldību iestādes, sociālos dienestus, pakalpojumu sniedzējus, uzņēmumus, Centrālās statistikas pārvaldi, piemājas saimniecības, amatniecību, tūrisma nozari, nevalstiskās organizācijas, transporta nozari, tirdzniecības nozari, meliorācijas pakalpojumus, cūkkopību, dārzkopību, aitkopību un rosīgus pensionārus.

Aptaujā lauku iedzīvotāji tika aicināti novērtēt VLT 2010. gadā īstenotos pasākumus, atzīmējot, vai tie ir *vērtīgi*, *mazvērtīgi* vai *nevajadzīgi*, ļaujot arī neatbildēt, ja iedzīvotājam nav viedokļa par noteiktu pasākumu.

Par visvērtīgāko tika atzīta semināru organizēšana visā Latvijā, ko kā vērtīgu atzīmēja 431 iedzīvotājs jeb 88,1% respondentu (skatīt 3.2. attēlu). **Otrs vērtīgākais VLT īstenotais pasākums ir pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā organizēšana**, kā ietvaros dažādu reģionu lauku iedzīvotājiem ir iespēja apmeklēt citu reģionu lauksaimniekus, daloties saimniekošanas pieredzē un iegūstot jaunas

zināšanas un praktiskus padomus. Pieredzes apmaiņas braucienus Latvijā atzinīgi ir novērtējuši 423 iedzīvotāji jeb 86,5% respondentu. **Kā trešais sekmīgākais pasākums ar 411 iedzīvotāju jeb 84% respondentu balsīm tiek novērtēta apmācību organizēšana Latvijā.**

3.2. attēls. Valsts Lauku tīkla (VLT) īstenoto pasākumu 2010. gadā iedalījums pēc vērtīguma
The breakdown of the Latvian Rural Network (LRN) activities 2010th by appreciation

VLT pasākumu ietvaros ik mēnesi tiek izdota *Lauku lapa* lauksaimniekiem, katru otro mēnesi *Zivju lapa* zivsaimniekiem un katru ceturksni – ziņu lapa *Čiekurs* mežsaimniekiem. No visām ziņu lapām **visaugstāk ir novērtēta ziņu lapa Čiekurs**, ko kā vērtīgu atzīmējuši 375 iedzīvotāji, tostarp vismaz 216 ar mežsaimniecības nozari tieši nesaistīti lauku iedzīvotāji (mežsaimniecības nozari pārstāv 159 respondenti). Kā **otra vērtīgākā tiek atzīmēta Lauku lapa** (354 iedzīvotāji jeb 72% respondentu), bet kā **mazvērtīgākā – Zivju lapa**, ko kā vērtīgu novērtējuši 216 iedzīvotāji jeb 44,2% respondentu un kas arī

kopējā esošo pasākumu novērtējumā ieņem pirmspēdējo vietu, apsteidzot tikai starptautisku semināru organizēšanu, kam lietderību saredz tikai 170 aptaujātie lauku iedzīvotāji jeb 34,8% respondentu.

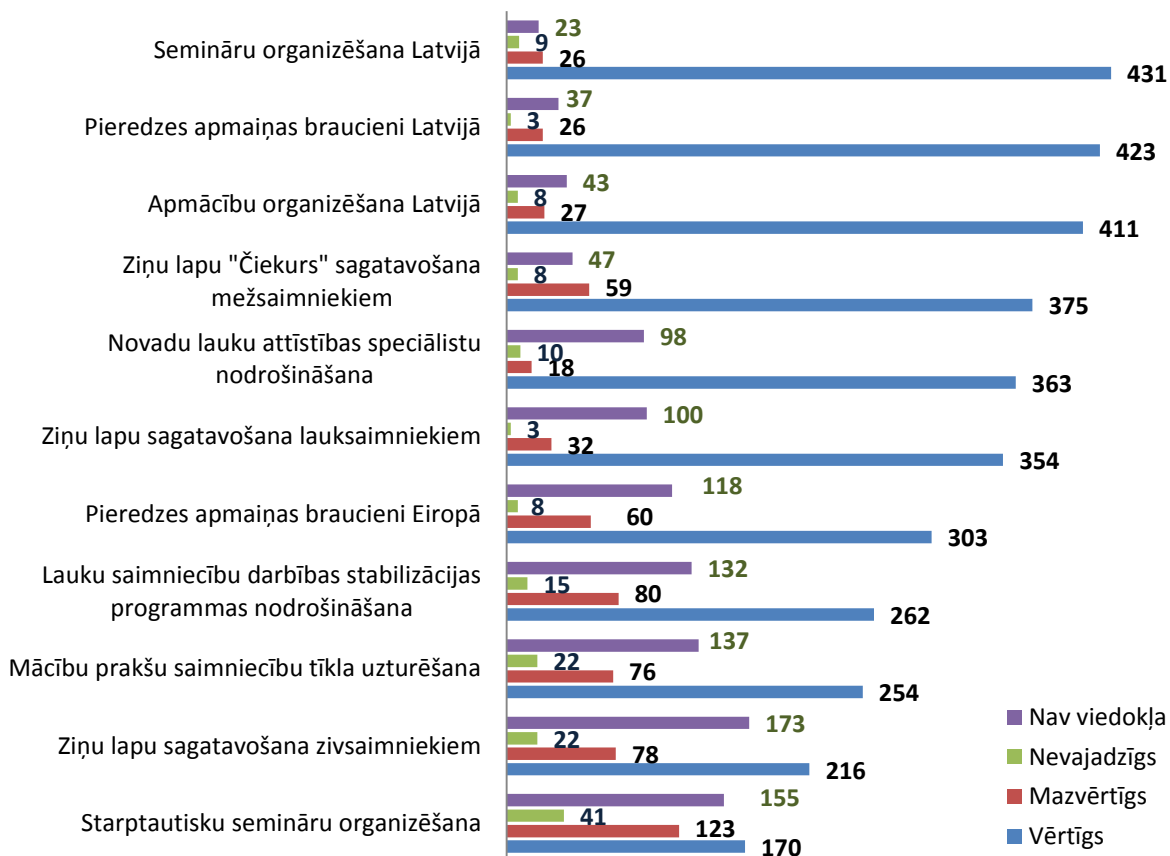
Novadu lauku attīstības speciālistu pakalpojumus kā vērtīgus atzīmējuši 363 iedzīvotāji jeb 74,2% respondentu, lai gan šim pasākumam 2010. gadā tiek novirzīts 515 743 latu liels finansējums, kas veido 37,4% no kopējā VLT pasākumiem piešķirtā finansējuma. Iespējams, skaidri definēti novadu lauku attīstības speciālistu mērķi, uzdevumi un apkalpošanas standarts, kas būtu vienoti visā Latvijā, palielinātu speciālistu ieguldījumu lauku vides un iedzīvotāju attīstībā.

Iespēja piedalīties **pieredzes apmaiņas braucienā uz Eiropas Savienības** (turpmāk tekstā – ES) valstīm tiek novērtēta kā septītā vērtīgākais VLT īstenotais pasākums. To atzinīgi novērtējuši 303 iedzīvotāji jeb 62% respondentu.

Lauku saimniecību darbības stabilizācijas programmas nodrošināšanu kā lauku vides attīstībai vērtīgu ir novērtējuši 53,5% respondentu jeb 262 aptaujātie, turpat tuvumā, bet kā devīto, ar 51,9% respondentu jeb 254 iedzīvotāju balsīm ierindojošot mācību prakšu saimniecību tīkla uzturēšanas pasākumu.

3.3. attēls. Valsts Lauku tīkla (VLT) īstenoto pasākumu 2010. gadā novērtējums

The assessment of the Latvian Rural Network (LRN) activities 2010th

Aptaujas rezultāti liecina, ka par **vismazvērtīgāko un nevajadzīgāko pasākumu ir atzīta starptautisku semināru rīkošana**, ko par mazsvarīgu uzskata 25% jeb 123 aptaujāto un par nevajadzīgu – 8,4% jeb 41 respondents, turklāt 31,7% jeb 155 respondentiem nav viedoklis par šī pasākuma vērtīgumu lauku attīstības veicināšanā.

Kā **otrs mazvērtīgākais** īstenotais pasākums ir novērtēts **lauku saimniecību darbības stabilizācijas programmas** nodrošināšana, kā to uzskata 16,3% jeb 80 respondenti. Piecpadsmit lauku iedzīvotāji uzskata, ka šis pasākums nav vajadzīgs, bet 132 respondentiem (27%) pietrūkst informācijas, lai izteiktu savu viedokli.

Vismazāk informācijas lauku iedzīvotājiem ir par Zivju lapu, jo 173 aptaujātie jeb 35,4% no kopējā respondentu skaita pietrūkst informācijas, lai spētu novērtēt *Zivju lapu* lietderību. 22 iedzīvotāji (4,5%) uzskata, ka Zivju lapa ir nevajadzīgs pasākums, un 78 jeb 15,9% aptaujāto to uzskata par mazvērtīgu pasākumu.

Iedzīvotāju atbildes liecina, ka sabiedrība joprojām nav pilnībā informēta par pieredzes apmaiņas braucienu iespējām, jo pieredzes apmaiņas braucienus Latvijā nespēj novērtēt 43 jeb 8,8% aptaujāto un pieredzes apmaiņas braucienus uz ES valstīm – 118 jeb 24,1% aptaujāto. Tikai neliela daļa – 3 jeb 0,6% respondentu uzskata, ka pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā nav vajadzīgi, un 8 jeb 1,6% aptaujāto domā, ka nav vajadzīgi pieredzes apmaiņas braucieni uz ES valstīm.

Lauku iedzīvotājiem ir skaidrs *semināru* un *apmācību* jēdziens, kas arī ir atzīti par vieniem no veiksmīgākajiem VLT īstenotajiem pasākumiem. Tikai 9 jeb 1,8% un 8 jeb 1,6% respondentu uzskata, ka attiecīgi ne semināri, ne apmācības nav vajadzīgas. Tikai 8,8% aptaujāto trūkst informācijas par apmācībām un 4,7% respondentu – par semināriem, lai spētu izteikt viedokli par pasākumu vērtību lauku attīstības veicināšanā.

Pēc tādas pašas metodes, kā lauku iedzīvotājiem tika lūgts novērtēt 2010. gadā īstenotos VLT pasākumus, iedzīvotāji tika aicināti novērtēt plānotos 2011. gada jaunus pasākumus (skatīt 3.3. attēlu).

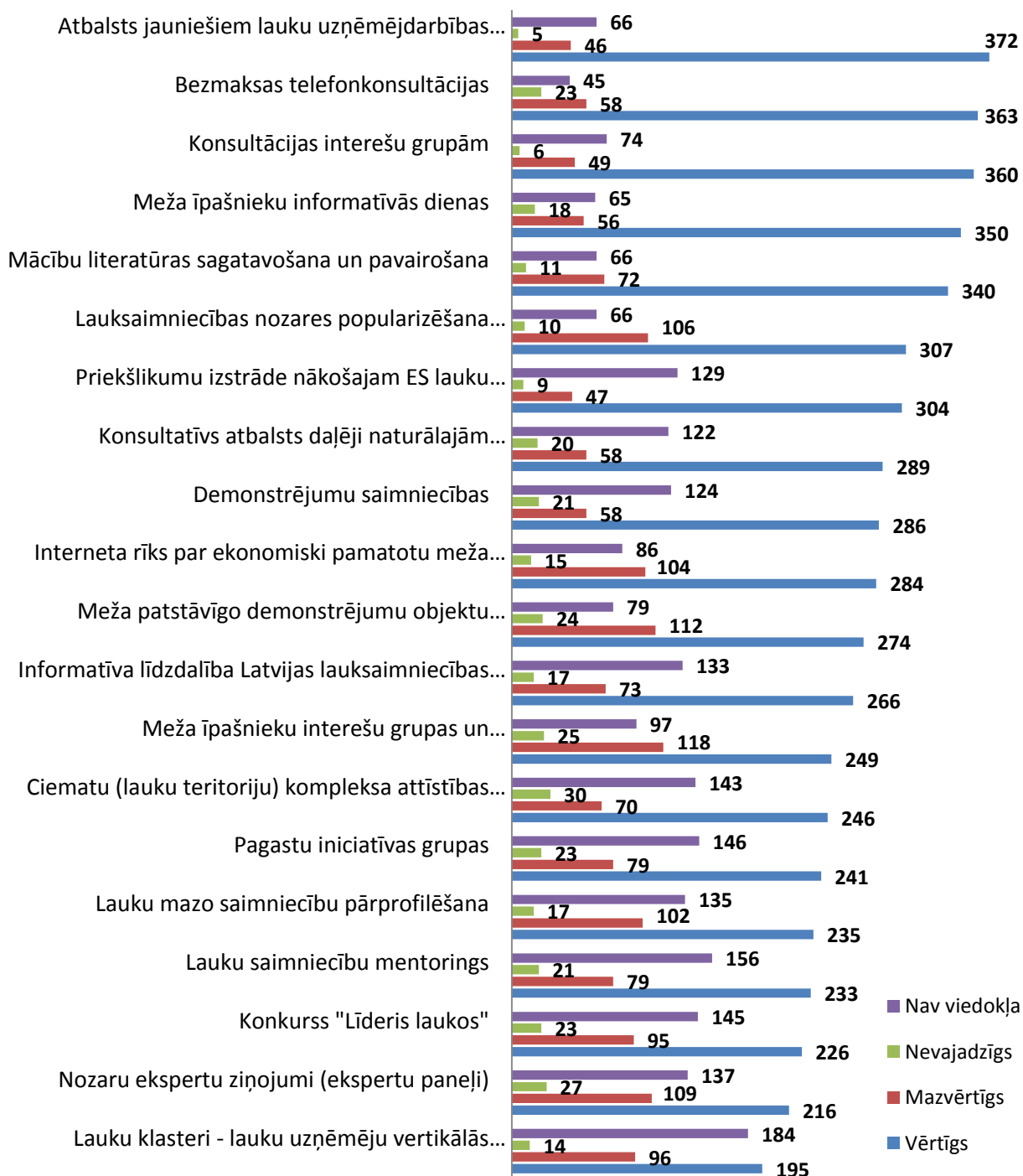
Par visvērtīgāko jauno pasākumu lauku attīstības veicināšanai **tika novērtēts atbalsts jauniešiem lauku uzņēmējdarbības attīstīšanai**, ko atzinīgi novērtējuši 372 iedzīvotāji, kas ir 76% respondentu.

Kā **otrs vērtīgākais** jaunums tika atzīmētas **bezmaksas telefonkonsultācijas**, kā ietvaros lauksaimnieki iegūtu viņiem svarīgu informāciju un ieteikumus. Šo pasākumu kā vērtīgu atzina 363 lauku iedzīvotāji jeb 74,2% respondentu, turklāt 58 jeb 11,8% respondentu nenoliedz šī pasākuma lietderību, bet uzskata, ka lauku attīstībai šis ir mazsvarīgs pakalpojums. Pavisam neliela daļa respondentu – 4,7% jeb 23 aptaujāto uzskata, ka šāds pasākums nav jāīsteno, bet 45 jeb 9,2% aptaujāto nav izteikuši savu viedokli.

Kā **vērtīgas** tiek atzītas arī **konsultācijas interešu grupām** (73,6% respondentu), **meža īpašnieku informatīvās dienas** (71,6%) un **mācību literatūras sagatavošana un pavairošana** (69,5%). Viedokli par šiem pasākumiem nav izteikuši līdz 15% aptaujāto.

3.3. attēls. VLT 2011. gada pasākumu novērtējums

Rating of the Latvian Rural Network (LRN) planned activities in 2011

Lauksaimniecības nozares popularizēšanu atbalsta 307 jeb 62,7% respondentu, bet 106 jeb 21,6% aptaujātu uzskata, ka tas ir mazsvarīgi, un 10 jeb 2% atzīst šo pasākumu par nevajadzīgu.

Priekšlikumu izstrāde nākošajam ES lauku politikas periodam (2014.-2020.gadam) pēc tā nozīmīguma lauku attīstības veicināšanai tiek ierindots septītajā vietā, ko kā vērtīgu uzskata 304 jeb 62,2% aptaujāto, kā mazvērtīgu – 47 jeb 9,6% respondentu, kā nevajadzīgu – 9 jeb 1,8%, bet 129 jeb 26,4% nav viedokļa par šī pasākuma lietderību.

Ļoti līdzvērtīgi – **tikpat kā vienādi, ir novērtēts konsultatīvs atbalsts daļēji naturālajām saimniecībām un demonstrējumu saimniecības**, sniedzot attiecīgi 59,1% un 58,5% respondentu atbalstu. Abus pasākumus 58 jeb 11,9% aptaujāto ir novērtējuši kā mazsvarīgus un 4,3% un 4% aptaujāto šos pasākumus uzskata kā nevajadzīgus. Par konsultatīvo atbalstu daļēji naturālām saimniecībām viedokļa nav 122 jeb 24,9% aptaujāto un par demonstrējumu saimniecībām – 124 jeb 25,4% respondentu.

Interneta rīka par ekonomiski pamatotu meža apsaimniekošanas plānošanu, t.sk. par ES un valsts atbalsta pieejamību meža apsaimniekošanā, **izveidošanu pilnībā atbalsta** 284 jeb 58% aptaujāto lauku iedzīvotāju, 104 jeb 21,3% aptaujāto uzskata, ka šis pasākums ir mazvērtīgs, 15 jeb 3% uzskata šo pasākumu par nevajadzīgu, bet 86 jeb 17,6% respondentu nav izteikuši savu viedokli.

Meža pastāvīgo demonstrējumu objektu apzināšanu, izvērtēšanu un tīkla izveidi atbalsta 386 jeb **78,9% aptaujāto**, starp kuriem 274 jeb 56% aptaujāto uzskata to par vērtīgu pasākumu, bet 112 jeb 22,9% aptaujāto to uzskata par mazsvarīgu pasākumu, savukārt 24 jeb 4,9% respondenti uzskata šo pasākumu par nevajadzīgu, bet 79 jeb 16,1% nav izteikuši savu viedokli.

Informatīvu līdzdalību Latvijas lauksaimniecības izstādēs kā vērtīgu pasākumu novērtē 266 jeb 54,4% aptaujāto, kā mazvērtīgu – 73 jeb 14,9%, kā nevajadzīgu – 17 jeb 3,5%, bet viedokli nav izteikuši 133 jeb 27,2% respondenti.

Meža īpašnieku interešu grupas un kooperācijas iespējas kā vērtīgu pasākumu novērtē 249 jeb 50,9% respondentu, kā mazvērtīgu – 118 jeb 24,1% un kā nevajadzīgu – 25 jeb 5,1% respondentu. Gandrīz piektdaļa – 19,8% respondentu, nav izteikuši savu viedokli par šo pasākumu.

Ciematu (lauku teritoriju) kompleksa attīstības plānošana, kas būtu jauninājums lauku vides pakalpojumu grozā, kā vērtīgu atzīst 246 jeb 50,3% respondentu, kā mazvērtīgu – 70 jeb 14,3%, kā nevajadzīgu – 30 jeb 6,1% respondenti, bet 143 jeb 29,2% aptaujāto nav izteikuši savu viedokli.

VLT priekšlikumu atbalstīt **iniciatīvu grupu veidošanos pagastos** kā vērtīgu atzīst 241 jeb 49,3% aptaujāto, kā mazvērtīgu – 79 jeb 16,1%, kā nevajadzīgu – 23 jeb 4,7%, bet 146 jeb 29,8% nav izteikuši savu viedokli.

Lauku mazo saimniecību pārprofilēšanu kā vērtīgu atzīst 235 jeb 48% respondentu, kā mazvērtīgu – 102 jeb 20,8%, kā nevajadzīgu – 17 jeb 3,5%, bet 135 jeb 27,6% aptaujāto nav izteikuši savu viedokli.

Lauku saimniecību mentoringu kā lietderīgu un vērtīgu ir atzinuši 233 jeb 47,6% aptaujāto, kā mazvērtīgu – 79 jeb 16,1%, kā nevajadzīgu – 21 jeb 4,3%, bet 156 jeb 31,9% nav pauduši savu viedokli.

Konkursu „Līderis laukos”, kā mērķis ir pārņemt un papildināt konkursa „Sējējs” ideju, kā vērtīgu pasākumu novērtē 226 jeb 46,2% aptaujāto, kā mazvērtīgu – 95 jeb 19,4%, kā nevajadzīgu – 23 jeb 4,7%, bet viedokli par šī konkursa norisi nav izteikuši 145 jeb 29,6% respondentu.

Nozaru ekspertu ziņojumus kā vērtīgus atzīst 216 jeb 44,2% respondentu, kā mazvērtīgu – 109 jeb 22,3%, kā nevajadzīgu – 27 jeb 5,5% aptaujāto, bet 137 jeb 28% respondentu nav viedoklis par šo pasākumu.

Viszemāk novērtētais ir **lauku klasteru izveidei**, ko kā vērtīgu ir atzinuši 195 jeb 39,8% respondentu, kā mazvērtīgu – 96 jeb 19,6%, kā nevajadzīgu – 14 jeb 2,7%, bet 184 jeb 37,6% aptaujāto nav izteikuši savu viedokli, kam kā galvenais iemesls varētu būt šī termina neizpratne.

Izvērtējot piedāvātos pasākumus, par kuriem visvairāk cilvēki nav izteikuši viedokli, var secināt, ka tie ir pasākumi, kuru nosaukumos ir izmantoti profesionāli termini – svešvārdi, piemēram, klasteri un mentorings.

3.4. attēls. Sabiedrību vismazāk interesējošie Valsts Lauku tīkla 2011. gada pasākumi
The proposed activities of the Latvian Rural Network (LRN) on 2011 with the least interest

Nav viedokļa (Latvian) = No opinion (English)

Apkopojot sabiedrības viedokli, tiek secināts, ka pēc aptaujāto domām **vismazāk prioritāra** būtu **ciematu kompleksa attīstības plānošana, nozaru ekspertu ziņojumi un meža īpašnieku interešu grupas**. Šos pasākumus kā nevajadzīgus ir atzīmējuši vairāk kā 5% respondentu (skatīt 3.5. attēlu).

3.5. attēls. Neīstenojamie Valsts Lauku tīkla 2011. gada pasākumi
The proposed activities of the Latvian Rural Network not to be implemented on 2011

Nevajadzīgs (Latvian) = Needless (English)

Analizējot pētījuma rezultātus, tiek secināts, ka sabiedrība ir pozitīvi noskaņota jauniem lauku attīstību veicinošiem pasākumiem, ko paredzēts īstenot 2011. gadā. Maza respondentu procentuālā daļa nepiekrīt pasākumu īstenošanai, bet daudz lielāka ir to respondentu daļa, kuri nav izteikuši savu viedokli vai nu pasākuma neizpratnes vai mazās intereses dēļ.